

УДК 373.5.014

Стешенко Володимир Васильович

доктор педагогічних наук, професор

кафедри технологічної та професійної освіти,

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,

м. Слов'янськ

e-mail: steshenko.volodymyr@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8183-3957>

ДО ОБГОВОРЕННЯ ПРОЄКТУ СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Міністерством освіти і науки України 04 березня 2020 року було запропоновано для громадського обговорення доопрацьований проєкт Державного стандарту базової середньої освіти (Державний стандарт, 2020). Документ складається з основної частини та додатків, у яких розкрито компетентнісний потенціал освітніх галузей і вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти за цими галузями.

В основній частині викладено вихідні положення, які обумовлюють структуру та зміст вимог до унормованих результатів навчання, розміщених у додатках. У цілому документ не викликає питань, але аналіз на предмет чіткості окремих положень, повноти відповідності Законам України «Про освіту» (2017) та «Про повну загальну середню освіту» (2020), теорії змісту освіти (Мойсенюк, 2007 і ін.) й науковим доробкам вчених (І. Бех, Н. Бібік, І. Зімня, О. Коберник, О. Локшина, О. Пометун, Равен Дж., О. Савченко, Г. Селевко, В. Кальней, О. Овчарук, В. Луговий, О. Локшина, А. Маркова, В. Серіков, А. Хуторський і ін.) показує, що окремі позиції проєкту стандарту вимагають уточнення. Наші пропозиції щодо уточнення полягають у наступному.

1. В стандарті разом з визначенням поняття «ключові компетентності» (п. 5) слід привести визначення поняття «предметні компетентності», які в Законі України «Про освіту» (2017) названі іншими, що передбачені стандартом освіти.

2. Всі компетентності (п.5) (ключові та предметні) представляти однаково, конкретно, однозначно та одноманітно як здатності особистості до відповідної діяльності.

3. Основи будь-яких компетентностей (п.7) представляти також конкретно, однозначно та одноманітно такою структурою: знання, вміння, досвід і ціннісні орієнтації, яких має набути особистість.

4. Мета кожної освітньої галузі (пп. 13-21) повинна бути визначена з урахуванням: мети загальної середньої освіти, яка фактично полягає в формуванні загальної культури особистості (Лозовий, 2007), складові якої формуються за допомогою окремих освітніх галузей і включають відповідні компетентності; таких вимог, як реальність, конкретність,

досяжність та однозначність для сприйняття, й відображати заздалегідь визначений результат, на досягнення якого спрямовані відповідні засоби й методи регулювання (Шершньова, 2004); рівня постановки та вирішення завдань навчальних предметів у середній школі, а саме – забезпечення розвитку особистісних якостей учнів (див. наприклад, Тхоржевський, 1997, с. 34–35); особливостей предметного її представлення, зокрема інтегрований зміст тощо. Наприклад, мета технологічної освітньої галузі має полягати у формуванні в учнів технологічної культури, пов'язаної з виробництвом матеріальних цінностей, що забезпечить розвиток їх особистісних якостей засобами предметно-перетворювальної продуктивної діяльності та соціалізацію в сучасному інформаційному суспільстві. Аналогічно слід визначати і цілі інших освітніх галузей.

5. У якості груп результатів навчання використати змістову основу компетентностей, а саме: знання, уміння, досвід практичної роботи, цінності, та завдання середньої освіти.

6. Групи результатів навчання повинні відповідати основним компонентам змісту *загальної середньої освіти*, якими є: 1) здобуті суспільством знання про природу, саме суспільство, мислення, техніку і способи діяльності; 2) досвід здійснення відомих способів діяльності, який втілюється в уміннях і навичках особистості, яка засвоїла цей досвід; 3) досвід творчої, пошукової діяльності щодо вирішення нових проблем, які виникають перед суспільством; 4) досвід ставлень до світу, самого себе (Мойсеюк, 2007 і ін.).

Наприклад для технологічної освітньої галузі, групи результатів навчання мають бути сформульовані таким чином:

- володіння уявленнями про технологічну культуру (культуру практичної предметної перетворювальної діяльності), які забезпечують створення різноманітних виробів (зокрема і декоративно-прикладних) з урахуванням законів і закономірностей розвитку природи, суспільства, виробництва та людини (Стешенко, 2014);

- практичне здійснення предметно перетворювальної продуктивної діяльності та партнерської взаємодії в процесі виробництва товарів, послуг і інформації;

- творче системне використання знань і вмінь при розв'язанні різноманітних практичних завдань предметно-перетворювальної діяльності у реальних життєвих ситуаціях (це може бути і проектна діяльність, і дослідницька, і пошукова і т. ін.);

- ціннісне відношення до процесу та результатів предметно-перетворювальної продуктивної діяльності, до трудових традицій, людей праці і надбань української культури тощо.

7. При визначенні конкретних результатів навчання і їх оцінювання необхідно: врахувати інтегральну сутність навчальних предметів, які

відповідають освітній галузі, та рівень завдань, що вирішуються під час освітнього процесу та особливості її предметного представлення; проектну діяльність у вимогах до обов'язкових результатів навчання учнів у технологічній освітній галузі не відображати у зв'язку з тим, що така забезпечується методикою навчання, використовується в усіх навчальних предметах і не підлягає стандартизації.

8. У структурі базового навчального плану не доцільно встановлювати рекомендовану та мінімальну кількість початкових годин для кожної освітньої галузі, особливо перерозподіляти їх на вивчення інших галузей, так як освітній стандарт це державний мінімум, яким має оволодіти кожен учень з кожної освітньої галузі незалежно від умов навчання.

9. Запропоноване в проекті стандарту поняття «формувальне оцінювання» (п. 27) вилучити як недоцільне та некоректне, так як воно не має самостійного функціонального навантаження і повторює інші види оцінювання.

Список використаних джерел та літератури

1. **Державний стандарт** базової середньої освіти (Проект): <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 05.04.2020).
2. **Закон** України «Про освіту» (2017). <https://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html> (дата звернення: 05 квітня 2020).
3. **Методика** трудового обучения с практикумом: *учебное пособие* / Под ред. Д. А. Тхоржевського. Москва: Просвещение, 1987. 447 с.
4. **Морфологія** культури: Тезаурус / За ред. В. О. Лозового. Харків: Право, 2007. 384 с.
5. **Мойсеюк Н. Є.** Педагогіка: *навчальний посібник*. Київ, 2007. 608 с.
6. **Стешенко В. В., Сидоренко В. К.** Трудове навчання в загальноосвітній школі як основа формування технологічної культури учнів. *Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць*/За заг. ред. проф. В.І. Сипченка. Спецвип. 14. Слов'янськ: ДДПУ, 2014. С. 154-161.
7. **Шершньова З. Є.** Стратегічне управління: *підручник*. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2004. 699 с.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ

